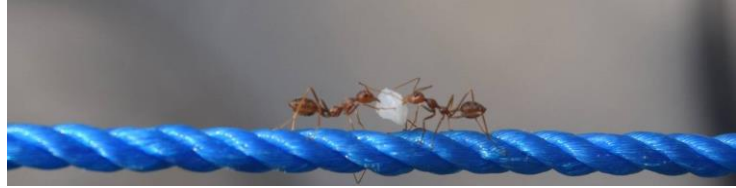

Zachtmoedigheid

Voorganger: Ds. Heleen Weimar
Regenboogkerk Hilversum

Schriftlezing Oude Testament: Numeri 11,1-17 en 12,1-8

Tweede Schriftlezing: Galaten 6,1-5

Schriftlezing Evangelie: Matteüs 11,28-30

Inleiding

Dit is de tweede dienst in de nieuwe serie over de vruchten van de Geest. Vorige week ging het om de gerechtigheid. Vandaag richten we ons op de zachtmoedigheid als vrucht van de Geest. Verrassend genoeg wordt zachtmoedigheid in de bijbel in verband gebracht met het dragen van elkaars lasten. Er is dus iets van lichtheid en van delen in het spel bij zachtmoedigheid als vrucht van Gods Geest. En daarom hang ik vandaag een paar veertjes in de inspiratieboom, als symbool van zachtmoedigheid. Ze zijn zacht, ze zijn licht en kleurrijk bovendien.

Prediking

Gemeente van Jezus Christus,

Hoe gaat het er aan toe, wanneer ergens een geest van zachtmoedigheid heerst? Wat gebeurt er, wanneer mensen zachtmoedig in het leven staan en zo met elkaar omgaan?

Verrassend genoeg wordt zachtmoedigheid in de bijbel vaak in verband gebracht met het helpen dragen van elkaars lasten. In alle drie de lezingen van vandaag gaat het over mensen die zachtmoedig worden genoemd én die samen met anderen de last delen van wat zwaar op de schouders drukt of zwaar op het hart ligt. Blijkbaar gaat zachtmoedigheid gepaard met het dragen van elkaars lasten. Lasten lichter maken door ze te helpen dragen dat hoort blijkbaar als gedrag bij een geest van zachtmoedigheid.

Waar komt dat verband tussen zachtmoedigheid en gedeelde draaglast in de Bijbel vandaan?

Hoe werkt dat daar? En kunnen wij er iets van leren voor ons gemeentelven hier in de Regenboogkerk en voor ons persoonlijke leven en misschien ook wel voor ons functioneren in de maatschappij?

Laten we beginnen bij Mozes. 'Mozes nu was een zeer zachtmoedig man, meer dan enig mens op de aardbodem' staat er in Numeri 12,3. (In de NBV is het Hebreeuwse woord voor zachtmoedig weergegeven met 'bescheiden'.) Was Mozes werkelijk zo zachtmoedig? Als je Mozes een beetje kent uit de verhalen, dan wekt dat verbazing. 'Zachtmoedig' dat is volgens het woordenboek van Van Dale: zacht van gemoed, niet geneigd tot heftigheid. Maar Mozes is toch de man die een Egyptenaar doodsliep, uit woede over diens wrede optreden? Mozes gooide toch de stenen platen naar beneden, vertoornd over de dans om het gouden kalf? Wat heeft hem veranderd? Wat heeft Mozes zo zachtmoedig gemaakt?

In het hoofdstuk daarvoor lasen we over een ernstige crisis in het leven van Mozes. Tijdens hun tocht naar het beloofde land beginnen de Israëlieten te klagen over het eten in de woestijn. 'Hadden we maar vlees te eten! We verlangen terug naar de vis die we in Egypte volop te eten hadden, naar de komkommers en watermeloenen, de prei, uien en knoflook. We drogen uit. We zien nooit iets anders dan dat manna.' En voor het eerst zien we iets van wanhoop in de reactie van Mozes op het geklaag. We horen hem God voor de voeten werpen: 'Waarom doet U uw dienaar dit aan?'

Waarom geeft u mij de last van heel dit volk te dragen? Ze komen bij mij klagen dat ze vlees willen. Maar waar haal ik voor dit hele volk vlees vandaan? Ik alleen kan de last van dit hele volk niet dragen, dat is te zwaar voor mij. Als U mij zó wilt behandelen, dood me dan maar... dan blijft verdere ellende mij tenminste bespaard.'

Waarom reageert Mozes nu zo heftig? Waarom is hij zó van zijn stuk? Het volk had wel eerder geklaagd, over honger, over dorst. Ze hadden wel vaker verzucht terug te verlangen naar Egypte. Wat is er speciaal nu aan de hand? Wat deze situatie zo anders maakt, is dat dit gemor plaatsvindt ná Gods openbaring op de berg Sinaï, ná de verbondssluiting, ná de aanvaarding van de Tien geboden en alle andere leefregels voor het nieuwe leven in het beloofde land. Mozes is wanhopig omdat het volk weer in zijn oude gewoonte van klagen vervalt, alsof er niets veranderd was. Alsof al Mozes' inspanningen bij de Sinaï, zijn toespraken, zijn bemiddeling tussen het volk en God, voor niets waren geweest. Alsof zijn morele en spirituele leiderschap niets teweeg had gebracht. Mozes voelt zich mislukt en overvraagd.

God hoort de vertwijfeling van Mozes en komt hem tegemoet. God geeft Mozes de opdracht om zeventig oudsten te verzamelen in de ontmoetingstent. 'Ik zal neerdalen' zegt God, 'om daar met jou te spreken, en een deel van de geest die op jou rust zal ik op hen overdragen. Dan kunnen zij samen met jou de last van het volk dragen en hoef je dat niet langer alleen te doen.'

Vanaf dat moment komt er een grote ontspanning over Mozes. Zijn wanhoop is verdwenen. Het is alsof er een nieuwe Mozes is opgestaan, die zelfs bij de zwaarste testen van zijn leiderschap zich geen zorgen maakt. Ook wanneer zijn eigen broer en zus over hem beginnen te klagen, zijn gezag in twijfel trekken en zijn positie ondermijnen, reageert Mozes ontspannen. Hij voelt zich niet meer persoonlijk aangevallen of verongelijkt. Hij hoeft het immers niet alleen te doen. Hij vertrouwt op de steun, het meedragen van de zeventig anderen en op de steun en het meedragen van zijn God. Hij kan, kortom, zachtmoedig reageren. Hij is een zeer zachtmoedig mens geworden.

Van het lange verhaal uit Numeri over Mozes gaan we nu naar het kleine stukje tekst uit het evangelie van Matteüs. Daar noemt Jezus zichzelf zachtmoedig, als een verklaring voor de lichte lasten die hij anderen oplegt.

'Kom allen bij Mij,
jullie die vermoeid zijn en onder lasten gebukt gaan,
Ik zal jullie rust geven.
Neem mijn juk op je en leer van Mij;
ik ben zachtmoedig en nederig van hart.
Dan zullen jullie werkelijk rust vinden,
want mijn juk is zacht en mijn last is licht.'

Deze uitnodiging van Jezus aan overbelaste mensen maakt onderdeel uit van een geschil dat Jezus heeft met sommige wetgeleerden. Jezus vindt, dat zij de tora, het geheel van richtlijnen en leefregels van God, veel te streng uitleggen en toepassen. Alsof een mens alleen voor Gods liefde in aanmerking zou komen, wanneer hij of zij zich strikt aan de regels zou houden. Zo zegt Jezus over de Schriftgeleerden: 'Ze bundelen alle voorschriften tot een zware last en leggen die de mensen op de schouders, terwijl ze zelf geen vinger uitsteken om die te verlichten' (Matteüs 23,4).

In zijn talloze ontmoetingen met mensen laat Jezus daarentegen zien, dat er geen voorwaarde wordt gesteld om door God te worden bevestigd en aanvaard. Je bent niet pas iemand, voor God of voor andere mensen of voor jezelf, wanneer je onberispelijk leeft, het heel goed doet, nooit fouten maakt.

Jezus laat zien dat Gods liefde onvoorwaardelijk is. Voor God hoor je erbij en tel je mee. En die bevestiging en aanvaarding bevat vervolgens de uitnodiging om dan ook echt mee te gaan dóen. Om te gáán leven naar Gods bedoeling. Dat is niet onhaalbaar, dat is niet te zwaar. De lat wordt niet onbereikbaar hoog gelegd. Wat God van jou vraagt als mens, dat kun je aan, benadrukt Jezus, in welke omstandigheid ook. Het juk van de tora, de persoonlijke rugzak met richtlijnen en leefregels die jij krijgt omgehangen, past bij jou en bij jouw mogelijkheden.

Bovendien maken vele handen licht werk. Ook Jezus nodigt zijn volgelingen uit om elkaars lasten te helpen dragen.

Eén van de mooiste verhalen in de Bijbel vind ik dat van de vier mannen die hun verlamde vriend bij Jezus proberen te brengen. Ze dragen hem op een soort brancard. Wanneer ze niet door de deur kunnen van het huis waar Jezus zich bevindt, vanwege de mensenmassa die zich daar ophoudt, besluiten ze hun vriend via het dak naar beneden te laten zakken tot voor Jezus' voeten. Ze moeten hun vriend dus ook nog eens het dak op tillen! Wanneer de verlamde man met draagbed en al naar beneden wordt gelaten, ziet Jezus hun vertrouwen. De mannen vertrouwen erop dat het zal helpen wat zij doen, dat het hun vriend ten goede zal komen en daardoor wordt hun vriend een lichte last (Matteüs 9,1-8).

Maar ook Jezus zelf helpt ons onze lasten te dragen. Net zoals die onbekende dienaar van God over wie de profeet Jesaja spreekt, die de lasten van anderen op zijn eigen schouders had genomen. 'Hij was het die onze ziekten droeg, die ons lijden op zich nam... Hij droeg de schuld van velen en nam het voor zondaars op' (Jesaja 53,4 en 12). In wat deze dienaar doet, over wie Jesaja het heeft, hebben mensen de eeuwen door het meedragen van Jezus herkend. Zijn delen in datgene waar anderen onder gebukt gaan. En de zachtmoedigheid waarmee Jezus dat deed.

In navolging van Jezus roept ook Paulus in zijn brief aan de gemeente in Galatië zijn lezers op om elkaars zorgen en verdriet en moeilijkheden te helpen dragen en dat te doen in een geest van zachtmoedigheid.

Het verrassende verband in de bijbel tussen zachtmoedigheid en het helpen dragen van elkaars lasten is, denk ik, nog steeds behartigenswaardig in onze tijd, in de maatschappij waarin we leven en ook in de kerk waar we deel van uitmaken, de PGH als geheel en de Regenbooggemeente daarbinnen.

Zachtmoedig kun je zijn (of worden), als groep of als individu, wanneer je je gesteund voelt, wanneer niet alles op jou alleen neer komt, wanneer de lasten die er zijn met anderen kunnen worden gedeeld.

En andersom is het ook zo, dat het van zachtmoedigheid getuigt, wanneer je anderen of jezelf niet overvraagt, niet overbelast, niet overlaadt, maar durft te vertrouwen dat goed genoeg ook goed kan zijn, voor jezelf, voor je omgeving en ook voor de goede God.

Zachtmoedigheid is één van de vruchten van de Geest die Paulus noemt in zijn Galatenbrief.

Welke rol speelt de heilige Geest bij de groei en rijping van deze zachte vrucht? Hoe kan Gods Geest ons tot zachtmoedigheid inspireren en ons motiveren tot het helpen dragen van elkaars lasten?

Er zijn een paar dingen waar ik dan aan denk. We kunnen vragen dat de Geest van God ons opmerzaam wil maken, ons doet inzien wie kan helpen dragen en wie de draagkracht van anderen nodig heeft. Ik denk ook dat we om wijsheid mogen vragen, zodat we verstandige keuzes maken, die de lasten die er zijn niet zwaarder maken dan nodig, eerder lichter. En ook om draagkracht mogen we bidden, één van de zachte krachten die God ons geeft wanneer we dat echt nodig hebben.

Laten we ons openstellen voor dit werk van de heilige Geest, opdat we groeien mogen in zachtmoedigheid.

Amen